

Семенчук Ю.О.,
к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов для зовнішньої діяльності,
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль,
Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ

Проаналізовано теоретичні передумови організації навчання студентів економічного профілю аудіювання англомовних фахових текстів, розглянуто дидактичні можливості інтерактивної взаємодії учасників навчальної діяльності з аудіювання автентичних матеріалів.

Проблема підвищення професіоналізму випускників вищих навчальних закладів зумовлює необхідність удосконалення іншомовної підготовки майбутніх фахівців як складової частини їхньої професійної компетентності. Обов'язковим компонентом навчального процесу з вивчення іноземної мови є аудіювання автентичних фахових текстів відповідного профілю підготовки студентів, тому виникає потреба у розробці теоретичного підґрунтя для методичного забезпечення такої діяльності. Зважаючи на актуальність поставленого завдання, метою публікації є розглянути теоретичні передумови навчання аудіювання з акцентом на використання дидактичних можливостей інтерактивних засобів для активізації та професіоналізації іншомовної підготовки студентів-економістів.

Навчання аудіювання автентичних іншомовних матеріалів знаходиться в центрі уваги О.Б. Бігич, Л.Ю. Куліш, Д.Л. Морозова, К.М. Синьківча, Л.В. Ягенич та багатьох інших дослідників. На думку методистів, аудіювання іншомовних матеріалів дозволяє підготувати майбутніх фахівців до вирішення професійних проблем засобами іноземної мови, розвиває вміння слухати і чути співрозмовника, правильно реагувати на пропозиції партнера по спілкуванню, аргументовано дискутувати щодо отриманої в результаті аудіювання інформації. Прослуховування різножанрових автентичних аудіотекстів та перегляд відеоматеріалів ділового спрямування допоможе їм сприймати на слух і розуміти лекції і/або доповіді носіїв мови, брати участь у дискусіях з питань бізнесу та торгівлі. Власне навчання аудіювання забезпечує розуміння студентами-економістами своїх ділових партнерів під час розмов по телефону і переговорів, презентацій та відеоконференцій, що є змістом роботи майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності та фахівців з міжнародної економіки. Іншими словами, завдяки набутим вмінням аудіювання студенти зможуть і будуть готові сприймати іншомовне мовлення й адекватно на нього реагувати, подолають свою невпевненість та стурбованість в процесі спілкування з представниками ділових кіл інших країн.

Для організації навчального процесу з аудіювання автентичних іншомовних аудіо та відеоматеріалів доречно задіяти потенціал інтерактивних методів роботи, які С.С. Кашлев визначає як „способи цілеспрямованої посиленої міжсуб'єктної взаємодії педагога та студентів із створення оптимальних умов свого розвитку” (переклад – наш) [2, с. 18]. Аналіз науково-педагогічної літератури (Л.М. Богданова, Л.А. Дзюба, О.В. Євдокимов, М.О. Коць, О.І. Пометун, І.О. Смолук та ін.) свідчить, що технологія інтерактивного навчання полягає у використанні в навчальному процесі рольових та ділових ігор, колективних дискусій і презентацій, у залученні студентів до виконання проєктів та моделювання ситуацій спілкування, які характерні або стереотипні для фахівців того чи

іншого профілю. Організація парної, групової та колективної мовленнєвої взаємодії, як встановили психологи, позитивно впливає на підтримання доброзичливого мікроклімату у студентській групі, сприяє подоланню психологічних бар'єрів під час комунікації. Все сказане вище прямо стосується й процесу організації аудіювання іншомовних матеріалів, тому що створена в таких умовах позитивна мотивація дозволяє налаштуватись на розуміння іншомовних текстів та/або відеофрагментів, підготуватись до впізнавання й розрізнення нової термінології, що притаманна текстам професійного спрямування. Передумовою адекватного розуміння є сформованість у студентів понятійного апарату з фахових дисциплін, наявність набутих мовних знань, психологічна готовність до реагування на викладені в аудіо та відеоматеріалах проблеми. На післятекстовому етапі завдяки складеним викладачем комунікативним завданням студенти також залучаються до мовленнєвої взаємодії у ділових іграх, проектах, дискусіях тощо. Наприклад, студентам можна запропонувати прослухати текст і розіграти на його основі якусь подібну ситуацію, прослухати початок тексту і обговорити можливі варіанти його завершення, переглянути епізод фільму і потім озвучити ролі, скласти свій сценарій розвитку подій і презентувати його для всієї групи. Такі форми роботи з аудіотекстами та відеоматеріалами формують у студентів професійні навички, розвивають іншомовні вміння ділової комунікації, утворюють правила соціальної поведінки майбутніх спеціалістів у спілкуванні з партнерами інших культур, виробляють систему цінностей для забезпечення успішної співпраці в сучасних умовах глобалізації та інтеграції.

Однією з проблем успішного процесу навчання аудіювання є підбір автентичних текстів та інших матеріалів, які б стимулювали студентів до активного слухання та подальшого обговорення, розвивали когнітивні здібності, заохочували до участі в інтерактивних видах діяльності. Перевагою автентичних аудіотекстів, на думку О.Б. Бігич є те, що вони є зразками реальної комунікації з усіма властивими їй характеристиками: перебивання, повтори, виправлення, недомовка, надмірна емоційність, образність, менш чітка організація синтаксису тощо [1, с. 24]. Для подолання або нівелювання труднощів аудіювання відібрані матеріали повинні відповідати професійним інтересам студентів та бути доступними у мовному плані, відображати сучасні реалії економічного життя країни, мовою якої вивчається. За таких умов студенти, використовуючи свій мовний досвід, краще зрозуміють суть проблеми, зможуть на основі вже отриманих знань із спеціальних дисциплін знайти способи вирішення виробничої/ділової ситуації та висловити свої міркування засобами іноземної мови, яку вивчають. Кожний відібраний для аудіювання текст чи фрагмент фільму повинен слугувати, за Л.П. Смеляковою, мотиваційним поштовхом для активної участі в післятекстовій діяльності з розкриття змісту прослуханого/побаченого, з обговорення шляхів вирішення проблем, з виконання різних інтерактивних завдань, поставлених викладачем. Студенти в процесі аудіювання повинні мати такі комунікативні та вмотивовані завдання, які сприятимуть їм у пошуку заданої інформації, у процесі аналізу конкретної ситуації й розробки певної стратегії поведінки, в колективному ухваленні рішень тощо. Важливо звернути увагу студентів на соціокультурні моменти, що повинні мати місце у відібраних аудіотекстах, наприклад, форми звертання, діловий етикет, писані й неписані закони мовної поведінки. Загалом завдання творчого характеру, які впливають з аудіотекстів професійного спрямування та враховують індивідуальні вікові й психологічні особливості студентів, тобто є особистісно-зорієнтованими, розкривають мовний потенціал студентів, допомагають долати комунікативні бар'єри і забезпечують розвиток аудитивних умінь.

Таким чином, запровадження інтерактивних методів під час навчання аудіювання на заняттях з іноземної мови розвиває у студентів аудитивні вміння, необхідні їм для

ділового спілкування із зарубіжними партнерами. Перспективою подальшого дослідження є розробка вправ та завдань для формування іншомовної компетентності студентів-економістів в аудіюванні автентичних матеріалів професійного спрямування.

Література:

1. Бігич, О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О.Б. Бігич // *Іноземні мови*. – 2012. – № 2(70). – С. 19-30.
2. Кашлев, С.С. *Технология интерактивного обучения* / С.С. Кашлев. – Минск: Белорусский верасень, 2005. – 196 с.